

מראי מקומות- זבחים ק"ג

דמבואר לקמן דסברא הוא דמי שיש לו
הבשר יהי' לו העור, א"כ פשוט דכיון
דאין הבעלים זוכים בהבשר, א"כ אין
זוכין בהעור. וכל החי' הוא רק בקדשי
קדשים, דכיון דמצינו דכהנים זוכים
בעור של קרבן עולה, אע"פ שאין זוכין
בהבשר, א"כ ה"א דה"ה דזוכין בעור
דקדשי קדשים שנפסלו, אע"פ שאין
זוכין בהבשר, קמ"ל דאין זוכין. וע"ע
בהגהות מהרש"ם דכ' בשם רש"י דחולין
(קט"ז) דלא חל קדושה על עור העולה
כלל [ויש לעי' אם כוונתו שכן הוא לענין עורות ק"ק ג"כ,
דא"כ לא יהי' קרי הגרי"ז ק' כלל].

ד) אלא למ"ד מותרות לנדבת יחיד- פרש"י,
דהיינו בעלים של אותו האשם הוא עצמו
מביא עולה בדמיו, והוא סומך עליה
ושוחטה, וכו'. וכ' השפת אמת, דמדויק
בלשון רש"י דהבעלים עצמו שוחט
קרבנו, וכ' דכן משמע מרש"י בפסחים
דף ז'. והוסיף דכן הי' נראה מסברא,
דכיון דשחיטה כשרה בזה, א"כ שוב
אמרי' דמצוה בו יותר מבשלוהו.

ה) אלא אפי' למ"ד לא תפסי, הני מילי בשר,
אבל עור תפיס- הק' האחיזור (יו"ד כ"ה,
סו"ס ק"ט), איך חל ההקדש בדבר שאינו
שלו, והרי הקרבן כבר של הקדש הוא.
וכ' דלפי מש"כ דבאמת הקרבן שלו הוא,
ובידו להקדישו, א"ש, דמה דאינו יכול
לשנות קדושת קרבן זה לקרבן אחר, זהו
רק לפי שאין משנין מקדושה לקדושה,
וכ"ז בדבר שיש בו קדושת עולה,
משא"כ בעור, שפיר תפיס, דעל העור
אין בו שינוי מקדושה לקדושה, וכיון
דקרבנו הוא, ושלו הוא, יכול להתפיס על
העור קדושת בדק הבית. וע"ע **בקהלות**
יעקב (ל"ט) בזה, דכ' באו"א קצת,
דהבשר ואימורין אינן שלו כלל,
דהכהנים משלחן גבוה קזכו, ואינו של
בעלים. אבל העור, שאין שייך כלל
להקרבנה, הוא רק ממתנות כהונה שנתנה
התורה עורות ק"ק לכהנים. ואף לפני
זריקה, שהכהנים עדיין לא זכו בו,

א) כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו
הכהנים בעורה- ואי' בברייתא בגמ'
דכגון שנשחטה שלא בזמנה, דמעולם
לא הי' הקרבן כשר. והק' בחי' הגרי"ז,
למה צריך קרא לזה לומר דבכה"ג לא זכו
הכהנים בעורה, הרי כיון שלא נשחטה
בזמנה, א"כ שוב אין זורקין דמו,
וממילא מעולם לא התיר בו האיסור
מעילה שבו, וא"כ ודאי לא זכו הכהנים
בעורה. ותי' דאפי' אם הי' איסור קודש
מחמת הדין מעילה, מ"מ עדיין יהי' זכות
הכהנים חל, דאין דין איסור קודש מונע
מלחול זכות מתנת כהונה. והק' האילת
השחר, מהו ביאור דבר זה, הרי מה זכות
יש לכהנים אם נשאר ע"ז איסור קודש
ואסור בהנאה, ותי' דצ"ל שיש להם זכות
לפדותו לעצמם. ועוד ביאר ע"פ יסוד
הגר"ח בפ"ח דהל' מעילה, דדין מעילה
הוא מחמת דגוול את ההקדש. וא"כ, מי
שמחמת הדין ממון צריך לזכות בדבר
ההקדש, אז לא שייך בי' מעילה. וא"כ
ה"נ הכא, י"ל דאם הי' הדין דזוכה בעור,
לא הי' בו מעילה כשיהנה מן העור כיון
שזכה בו.

ב) כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו
הכהנים בעורה- דייק האילת השחר
דמשמע דאפי' אם רק נפסל הבשר, מ"מ
לא זכו הכהנים בעורה, אע"פ שהקרבן
עולה לבעלים לשם חובה. והק', מנ"ל
באמת דין זה מהא דדרשי' עולת איש,
נימא דהמיעוט הוא רק היכא דאינו עולה
להאיש לשם חובה, אבל היכא דעולה,
אפי' כשנפסל הבשר, מ"מ זכו הכהנים
בעורה. ותי' דעכצ"ל דעולת איש היינו
דכולה עולה למזבח, ורק היכא דכולה
עולה למזבח זכו הכהנים בעורה.

ג) לא זכו הכהנים בעורה- העיר השפת
אמת, מאי איריא כהנים דנקט, הרי לכאור'
דין מתני' נוגע גם לענין קדשים קלים
לגבי הבעלים, דאם יש פסול בהקרבן אין
הבעלים זוכים בעורה. ותי' ע"פ מה

בריש מכלתין דמה שנשחט שלא לשמה כשר ואינו עולה לבעליו לשם חובה, היינו דאינו עושה שום ריצוי לבעלים כלל. וכ' דכן מוכח מסוגיין ג"כ, דאם אמרי' דעולה שנשחטה שלא לשמה הוי ככל עולת נדבה והיא ארצווי מרצה על האיש המקדיש, א"כ הרי הוא שפיר עולת איש, ואיך הוה סילק אדעתין למעוטה שלא יהיו הכהנים זכאין בעורה. אע"כ ש"מ מהכא שעולה שנשחטה שלא לשמה אינה מרצה עוד על בעליה, ואינה עוד עולת איש, ת"ל עור העולה מ"מ, כלומר כיון שהיא עולת איש בהקדשה, שהקדשה חל ע"י איש, הרי הוא בכלל עולת איש.

(ט) **רבי אומר כל עצמו לא הוצרכו אלא לעור העולה בלבד, וכו' - ע' בחי' הגרי"ז** דביאר דמה דס"ל לרבי בחטאת ואשם דהכהנים זוכים בהעור, אי"ז מתנה מיוחד על העור, אלא נכלל הוא בזכיי' של הבשר. וחקר מהו בדין בקרנות וטלפים, האם הכהנים זכו בהם או לא, והנה בעצמות הרי מבואר ברש"י דזכו בהם הכהנים, אבל העיר שיש מקום לחלק בין הקרנות והטלפים ובין העצמות. והיינו ע"פ הנ"ל, ד"ל דמה שזכו הכהנים בהעצמות, היינו משום שיש בהם איזה שייכות לאכילה, וכמו בעור [וע"ש בביאורו לענין עור ועצמות], ולכן זכו בהם אגב הבשר, משא"כ בקרנים, שאין בהם שום שייכות לאכילה, י"ל דלא שייך בהו זכיי' כלל, והניח בצ"ע.

(י) **מדבריו למדנו, שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה, שיאותו הכהנים בעורו - ע' בחי' הגרי"ז** שהעיר דלכא' משמע ממתני' דבעצם ה' כאן שחיטה, רק שיש איסור צדדית דטריפה היא, דאם אמרי' כהיסוד של הגר"ח, דע"י שהיא טריפה נמצא דחסר בעצם השחיטה, א"כ נמצא דלענין היתר העור הרי הוא חסר בהיתר שחיטה, ואיך תהני ריצוי הדם על העור. ות"י דצ"ל דכל זה נכלל בהא דאמרי' דדם מרצה על העור בנמצאת טריפה, דהיינו דהדם מרצה על כל החסרונות

ממילא הוי האי עור ממונא דבעלים הוא, אע"פ דקדוש קדושת הגוף, ויכול הוא להקדיש אותו עוד קדושה, דהיינו קדושת בדק הבית. וע"ש איך שביאר הא דאמרי' דאין משנין מקדושה לקדושה.

(ו) **ואפי' לר' יהושע דאמר אדם חולק הקדשו, הני מילי וכו' - פרש"י, כלומר, ואע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק וכו'.** וע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (הל' תמורה, עמ' נ"ט), שביאר כוונת רש"י, דבאמת כל הך מילתא דנחשבת עולת הקדש דאין עורה לכהנים, הוא רק לר' יהושע דס"ל דמעיקר הקדשן לעולה קיימי, ומ"מ העור נתפס בקדושת בדק הבית, ולכן אין עורותיהן לכהנים, אבל לר"א דס"ל דבעיקר הקדשן הן לבדה"ב, אלא דהזכרים ימכרו לצרכי עולות מדין דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם, א"כ נמצא דהקרבתן בתורת עולה הוא רק לאחר פדיונן, וא"כ שוב לא הוי עולת הקדש כלל, וא"כ לא שייך לומר בהו פרט לעולת הקדש. אולם ע"ש שהביא שהרמב"ם הביא דין דגמון, אע"פ שפסק כר"א, ולכן פי' דס"ל להרמב"ם דמה דא"י בגמ' 'ואפי' לר' יהושע', היינו כפשוטו, דלא מיבעיא לר"א, וכו', ע"ש שאיך שביאר הסוגיא לדעת הרמב"ם.

(ז) **פרט לגר שמת ואין לו יורשים - שואל השפת אמת, למי ינתן העור. וכ' דהי' נראה דהיא להקדש או שהוא הפקר וכל א' יכול לזכות בו. והביא מהראב"ד בפ"י לתו"כ דכ' דמדמי העור לוקחין נסכים ושאר צורכי העולה, וכ' השפ"א דאינו יודע מנ"ל להראב"ד דבר זה [ויש לעי' קצת, מהא דלא חקר השפ"א אלא לענין המיעוט דשל גרים, משמע דהי' פשיטא לו דין של המיעוט דולא של הקדש. ולכא' צ"ל דס"ל דפשוט דבכה"ג העורות של הקדש הם].** וע"ע בחי' הגרי"ז שהביא דמבואר בספרא דבהא בפרט לגרים אמרי' דבדמי עורות מביא נסכים, וע"ש מה שהעיר בזה.

(ח) **יכול שאני מרבה שנשחטה שלא לשמה, וכו' - ע' בחזון יחזקאל (קרבנות א', א'),** שכ' להוכיח בכמה ראיות דמה דאמרי'

הבאים מחמת הטריפות, וגם הך חסרון
דאי"ז מפסולי קדשים אלא מפסולי
חולין, דחסר בעצם שם שחיטה, ועדיין
צ"ע בכל זה.

יא) **אלא יצא לבית השריפה** - הך' הגרי"ז
מאי טעמא, דבעצמות פשיטא דליכא
שריפה, וכמבואר בפסחים דעצמות לא
חל בהו דין נותר אלא מחמת המוח
שבהם. וכמו דנותר לא חל על העצמות,
שום פסול לא חל עליהם, ומ"ש עור
מעצמות, והניח בצ"ע.

יב) **אמר אביי מדסיפא רבי היא, רישא נמי
רבי היא, ומודה רבי שאין הפשט קודם
זריקה** - הך' השפת אמת, אם הכל רבי
היא, והכל תלוי בהפשט, א"כ למה לי
רישא, ליתני רק הסיפא. ותי' דאף
דאמרי' בסיפא דכל שהפסול לאחר
הפשיטן הוי העורות לכהנים, כל זה הוא
רק היכא דאין פסול בהדם, אבל היכא
שיש פסול בהדם, אז אפי' אם הי'
ההפשט קודם הזריקה, מ"מ אין הזריקה
מתרת העור, ויצא לבית השריפה. ולזה
קתני רישא דכל שלא זכה הכהנים בבשר
לא זכו בעור. ולפי אוקימתא דרבא, מה
שצריך לשנות הסיפא הוא לאפוקי מה
שאמר ר' חנינא סגן הכהנים, דאם נמצא
הטריפות אח"כ לא יצא לבית השריפה.